

Til venstre ses den nye afdeling af Giørtz' Bomuldsvæveri i Sct. Nicolajgade. Den blev opført 1866 og nedlagt i 1925. Bomuldsvæveriet er bygningen med den højeste skorsten. Den anden bygning med skorsten er gasværket.

Købmand, skibsreder, rådmand og fabrikant

Christian Giørtz

(22. september 1790 – 10. maj 1860)

Christian Giørtz blev født i Ringkøbing og var søn af Balthazar Giørtz. Han blev gift med Necoline Giørtz og sammen fik de sønnen Balthazar og Henriette der dør som 2 årig. Christian var i Ribe by, en anset mand og i hans nekrolog fra Ribe Stiftstidende 14. maj 1960 vidner om hans virke. I nekrologen beskrives han som en tillidsfuld, viljefast og højt agtet mand med en "utrættelig og opofrende Iver samt udmærkede Dygtighed (...) Kommunen beklager i ham at have mistet en af sine bedste Borgere".

Christian Giørtz havde gået i skole i Kolding og var senere i handelslære i Flensborg. I 1819 flyttede han til Ribe, hvor han oparbejdede en velassorteret og profitstærk købmandshandel med et udvalg spændende fra skolebøger, klædestoffer, tobak og kaffe til tømmer, mur- og tagsten.

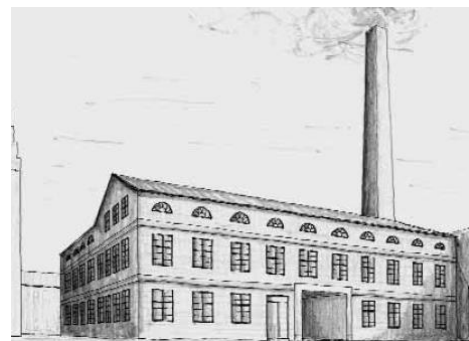
I 1820'erne stod det ellers sløjt til med handelen i Ribe. Med byen stødende op til det slesvig-holstenske hertugdømmes byer og pålagt en højere told på varer end de slesvigske købmænd, tog borgerne til nabo-byerne efter billigere varer, som de derefter smuglede ind i byen. Dette betød, at byens egne købmænd havde svært ved at afsætte deres varer. Disse forhold arbejdede Christian Giørtz i samarbejde med

toldinspektør Bøgh og købmand Enevoldsen i flere år på at få omstødt, og den 12. maj 1829 gav Kong Frederik VI sin underskrift på, at Ribes toldsats blev ligestillet med hertugdømmernes.

For en tid betød dette vækst for byens handel og for købmændenes indtægt. I perioden 1838-1846 besad Giørtz posten som borgerlig rådmand, blev senere medlem af havnekommisionen og havde som skibsreder selv to skibe, nemlig "Anna Caroline" og "Louise Nicoline", der fragtede varer ind fra udlandet. I 1845 erhvervede han sig matrikel 315 og 318, i dag Torvet 13-15 (i dag Kannikegården) og Sønderportsgade 2-4, hvor han i 1850 åbnede sit bomuldsvæveri. Christian Giørtz købte matrikel 315 og 318 af kirken for 240 rigsdaler. Indtil sin død i 1860 oparbejdede han i fabrikken en solid virksomhed og kæmpede blandt andet sideløbende i samarbejde med Jernstøberiets ejer Frederik von Stöcken og sin søn Balthazar Giørtz for at få jernbanen til Ribe. Christian døde i sit hjem på Skibbroen 70 år gammel i 1860.

Christian Giørtz privatbolig som han lod opføre på Skibbroen i 1852.

Christian Giørtz bomuldsvæveri som han lod opføre på ved siden af Domkirken, hvor Kannikegården i dag ligger.

Christian ligger begravet på Ribe Gl. Kirkegård med han hustru, deres datter og Christians mor, Anne Catrine.

Sønnen Balthazar

I Sct. Nicolaj Gade lå bomuldsfabrikken yngste del, der blev opført af sønnen Baltazar Giørtz i 1860'erne. Størstedelen af bygningerne nedbrændte i 1943, og mere er siden revet ned. Dog er den tidligere bestyrerbolig på Giørtz Plads 1-3 bevaret. Hvor der har været bibliotek, men bygningen er i dag lavet om til privatbolig. På Rosen Allé 3 ligger en arkitektonisk værdifuld fabriksbygning som i dag huser foreningerne Drakomir (amatørteater) og RIAMUF (Ribe Amatør Musikforening).

Sct. Nicolaj gade og familien Giørtz' villa (det nuværende kunstmuseum) i et billede fra før 1916.

I anden halvdel af 1800-tallet var familien Giørtz nok den rigeste i Ribe og grundlaget for formuen var Bomuldsfabrikken og dampværket. I 1864 stod den store villa færdig og blev det største private hus i byen. Her boede Balthazar Giørtz med sin familie. I den lidt lavere fløj i bygningens nordlige ende holdt tjenestefolkene til. Resten var forbeholdt herskabet og deres gæster. Ifølge folketællingen i 1870 boede der 11 personer i huset:

Navn:	Alder:	Status:	Stilling i familien:	Erhverv:	Fødested:
Balthazar Giørtz	42	Gift	Husfader	Fabrikant	Ribe
Clara Franciska Beissenherz	36	Gift	Husmoder		Frederikssund
Christian Gjørtz	16	Ugift	Deres børn		Ribe
Christian Hatton Valdemar Gjørtz	1	Ugift	Deres børn		Ribe
Emilie Wilhelmine Voit	43	Ugift	Selskabsdame		Kjøbenhavn
Frederik Rudolph Smidt	46	Ugift	Huslærer		Kjøbenhavn
Elisabeth Dorthea Nielsen*	17	Ugift	Tjenestetyende*		Herning
Clara Lucia Nielsen	11	Ugift	Tjenestetyende		Horsens
Charlotte Simonsen	39	Ugift	Tjenestetyende		S. Farup
Thomine Grumsen	21	Ugift	Tjenestetyende		Ribe
Karen Mørk	22	Ugift	Tjenestetyende		Ribe

*Elisabeth Dorthea Nielsen var datter af Clara's søster og familiens plejedatter, som senere blev gift med forfatteren og journalisten Jacob A. Riis.

I 1880 gik det imidlertid galt: En eksplosion i en dampkedel ødelagde en væsentlig del af fabrikken, skadede det nærliggende gasværk, dræbte to arbejdere og sårede tre. Kort efter gik fabrikanten konkurs. Han solgte fabrikken og huset og familien flyttede til København, hvor de levede et liv uden den rigdom, de havde været vant til.

Siden 1881 har den prægtige villa i Sct. Nicolaigade været byens Kunstmuseum.

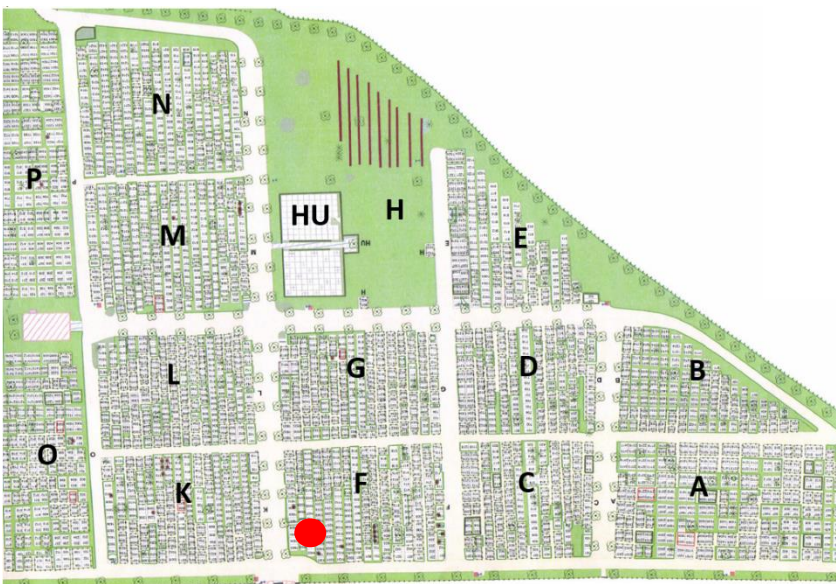
Kilde: By, marsk og geest 16, 2004

<https://www.sydvestjyskemuseer.dk/da/viden-forskning/by-marsk-og-geest/aargang-15-17/>

<http://bondebisseborger.dk/kildepakker/kildepakke-9-koebstaden-ribe/9-8-ud-i-byen>

Christian Giørtz blev begravet på Ribe Kirkegårde. Graven er i dag sløjfet men monumentet kan ses på F 1403 A. Der er et hvidt marmorkors placeret på solid en poleret granitsokkel. Christian Giørtz blev begravet med sin hustru Necoline Giørtz, hans mor Anne Catrine Giørtz og datter Henriette Giørtz.

Gravsgade